

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland
T.a.v. de heer J.M.M. Polman, voorzitter
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

**Directoraat-generaal Natuur,
Visserij en Landelijk gebied**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv

Behandeld door

■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■

Ons kenmerk
DGNVLG / 22256728

Uw kenmerk
52739

Bijlage(n)

1

Datum 20 juni 2022
Betreft Uw brief van 18 mei 2022 inzake PFAS en Hedwigepolder

Geachte heer Polman,

In uw brief van 18 mei 2022 geeft u aan dat er in uw provincie veel zorgen zijn over de hoge gehalten aan PFAS in de Westerschelde en wat dit betekent voor de volksgezondheid. U geeft aan vanwege de maatschappelijke gevoelens het Hedwigeproject actief en kritisch te begeleiden om recht te doen aan de zorgen die in Zeeland leven. In dit kader heeft u nog een aantal vragen en wensen.

Ten eerste vraagt u mij uit te leggen waarom er in het geval van een waterbodem hogere waarden voor PFAS dan bij een landbodem kunnen worden toegestaan zonder dat hierdoor een verhoging van de risico's voor flora en fauna, de mensen en het achterliggende gebied ontstaat.

Ten tweede verzoekt u mij, in lijn met de aangenomen motie Beckerman-Hagen, om de tijd te creëren en te nemen die nodig is voor de onderzoeken die kennis geven over de PFAS-risico's in het Hedwigeproject.

Ten slotte nodigt u mij uit voor een bestuurlijk overleg en een bezoek aan het Hedwigeproject/Grenspark Groot Saeftinghe.

Allereerst wil ik nogmaals benadrukken dat ik uw zorg over de hoge gehalten aan PFAS in de Westerschelde deel en dat het Rijk zich zal blijven inzetten richting de Vlaamse overheid voor het blijvend terugdringen van de emissies van PFAS vanwege de risico's voor de volksgezondheid en de leefomgeving. Het beperken van de emissies is immers de enige manier om de PFAS-concentraties in de Westerschelde op termijn structureel te laten dalen. Tegelijkertijd is de ontpoldering van de Hedwigepolder noodzakelijk voor het systeemherstel van de Westerschelde, waartoe Nederland een verplichting heeft op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. Er is, ook met de kennis van nu over PFAS, geen aanleiding te veronderstellen dat de ontpoldering schadelijke effecten heeft voor mens en natuur. De ontpoldering draagt bij aan het natuurherstel in de Westerschelde.

Ten aanzien van uw vraag over de toegestane waarden voor PFAS op land- en waterbodems wil ik u aangeven dat ik in mijn vorige brief niet de indruk heb willen wekken dat, door een ander kader te gebruiken, hogere PFAS-concentraties worden toegestaan dan verantwoord is. Hoewel in het bodembeleid uitgangspunt is om bodems niet te laten verslechteren, is daarbij wel van belang om te kijken naar het beoogde gebruik. Landbodems hebben andere functies – denk aan wonen of landbouw – dan waterbodems. De huidige (land)bodemfuncties zijn er niet meer op het moment dat de Hedwigepolder onderdeel wordt van de Westerschelde, en daarvoor zijn ook goede redenen. De huidige polder zal immers estuariene natuur worden.

De Wet Bodembescherming is van toepassing op landbodems. De toegestane waarden voor PFAS op landbodem zijn geformuleerd op basis van het gebruik van de landbodem voor onder andere landbouw, wonen en industrie. Op het moment dat de Hedwigepolder weer onder invloed staat van het getij, en daarmee overgaat van landbodem naar waterbodem, zijn deze aan het land gebonden gebruiksfuncties (wonen en landbouw) niet meer van toepassing. Het is dan ook op dat moment niet langer nodig die (niet langer bestaande gebruiksfuncties) te beschermen en in die zin ook niet nodig om iedere concentratieverhoging in de bodem te voorkomen. De toegestane waarden voor natuurvreemde stoffen in de waterbodem worden dan geformuleerd op basis van het gebruik van de waterbodem voor andere functies dan landbouw en wonen, namelijk voor natuur. De Hedwigepolder is op dat moment immers een natuurgebied en heeft niet als functie zwemwater, drinkwater of viswater en is evenmin bedoeld voor waterrecreatie.

PFAS is een niet-genormeerde stofgroep. Noch in de Waterwet, noch in de Wet bodembescherming en het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit zijn specifieke normen voor PFAS opgenomen. Voor niet-genormeerde stoffen gelden wel zorgplichten. Die zijn neergelegd in de Waterwet (art. 6.8) ter bescherming van de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam, in de Wet bodembescherming (art. 13) ter bescherming van de landbodem en in het Besluit bodemkwaliteit (art. 7) ter bescherming van een oppervlaktewaterlichaam. Voor specifiek het hergebruik van grond- en baggerspecie zijn deze zorgplichten generiek ingevuld door het handelingskader PFAS op basis van wetenschappelijke inzichten over PFAS van het RIVM en Deltares. Voor andere handelingen of activiteiten heeft een dergelijke invulling niet plaatsgevonden. Door middel van de uit het handelingskader verkregen inzichten kan echter wel, naar analogie, een beoordeling gemaakt worden hoe de effecten van de ontpoldering zich tot de zorgplichten verhouden.

Nadat de ontpoldering een feit is, zal de kwaliteit van de waterbodem worden bepaald door het sediment dat erop bezinkt. Een goede indicatie voor de op termijn te verwachten PFAS-waarden op de waterbodem van de Hedwigepolder is het zwevend stof dat zich in het water van de Westerschelde bevindt en dat uiteindelijk zal bezinken. Het handelingskader geeft aan dat binnen hetzelfde oppervlaktewaterlichaam verspreiding van daarin aanwezige PFAS in beginsel is toegestaan. Wel moet gekeken worden naar uitschieters om te voorkomen dat puntbronvervuilingen worden verplaatst. Van uitschieters is geen sprake. De kwaliteit van de waterbodem in de Hedwigepolder zal na ontpoldering ten minste

van dezelfde kwaliteit zijn als in de rest van de Westerschelde. Voor PFOS liggen de metingen in zwevend stof onder het zogenoemde herverontreinigingsniveau van 3,7 microgram/kg droge stof. Daarnaast laten de metingen in zwevend stof een dalende trend zien. Aanvullend heeft u als provincie metingen laten uitvoeren in jong slib rond de Hedwigepolder, omdat deze een nog betere indicatie van de te verwachten PFAS-gehalten in de toekomstige waterbodem geven. Deze gegevens zal ik betrekken in de verdere beoordeling.

Ook begrijp ik dat er zorgen zijn of PFAS-concentraties in de Westerschelde zich middels kwelstromen verplaatsen naar binnendijs landbouwgebied. Ik heb geen aanwijzingen dat dit het geval is. Om uw zorgen hierover zoveel mogelijk weg te nemen, wil ik in samenspraak met mijn collega van Infrastructuur en Waterstaat voorstellen de stand van de inzichten hieromtrent na te gaan en die bij bovengenoemd besluit betrekken.

Ten aanzien van uw verzoek om op basis van de resultaten van lopende onderzoeken een besluit te nemen over de planning van de ontpoldering van de Hedwigepolder verwijs ik u naar mijn reactie aan de Tweede Kamer op de motie Beckerman-Hagen (zie bijlage). In deze brief heb ik een overzicht opgenomen van afgeronde en (door)lopende onderzoeken en metingen. Op basis van de resultaten ervan zal ik vóór 1 juli 2022, in afstemming met Vlaanderen en u, besluiten of deze aanleiding geven om de planning van de ontpoldering van de Hedwigepolder aan te passen.

Tenslotte wil ik u danken voor uw uitnodiging om het Hedwigeproject en het Grenspark Groot Saeftinghe te bezoeken. Ik zal graag op uw uitnodiging ingaan en wacht een concreet voorstel van uw kant af, waarbij mijn voorkeur uitgaat naar een bezoek op 29 augustus a.s. Ik stel voor om in plaats van bestuurlijk overleg gedurende het traject van besluitvorming, telefonisch contact te houden met uw gedeputeerde, mevrouw Pijpelink, over de planning van de ontpoldering van de Hedwigepolder.

Hoochachtend,

Christianne van de ~~de~~ -zeggeink
Minister voor Natuur en Stikstof